

SÍDELNÍ GEOGRAFIE

3. hodina – 9.3. 2023

DAVID GORNÝ

Kontakt: gorny.david@mail.muni.cz / kancelář 03015 (budova
menzy)

GIBRATŮV MODEL

- Robert Gibrat - zákon proporčního růstu.
- **Města rostou stejnou průměrnou rychlostí, avšak s určitými odchylkami. Čas od času se růst určitého města na nějakou dobu zpomalí / zastaví nebo počet obyvatel dokonce poklesne.**

Příklad odchylky: **město zasaženo morem / hladomorem / ekonomickými problémy**

Po určité době se opět vrátí na původní trajektorii (stejnou průměrnou rychlost jako ostatní), avšak získanou ztrátu již nikdy nedožene.

- Čas od času může určité město naopak dostat výrazný impulz k růstu.

Příklad odchylky: **nález nerostného bohatství, příchod významného investora**

Město se tak v určitém časovém horizontu „utrhne“ od ostatních, roste mnohem rychleji než zbytek sídel. Po čase se však opět vrátí na původní trajektorii (stejnou průměrnou rychlost).

GIBRATŮV MODEL

- Logikou toho modelu tak vzniká:

DIFFERENCIACE SÍDELNÍHO SYSTÉMU, existence některých velkých a dominantních sídel a zároveň sídel menších, zaostávajících, problémových.

- 30. léta 20. století, model představen v práci **Les inégalités économiques (1931)**
- **Dynamický model** – pracuje s časovou složkou, kterou se snaží modelovat.
- **PŘÍNOS:** Využitelnost modelu **v predikci vývoje měst a sídelního systému** v časovém horizontu několika desetiletí

GIBRATŮV MODEL - SLABINY

- Model pracuje se sídly jakožto s **množinou izolovaných entit**.
- **Nezohledňuje jejich vzájemné vztahy a provázanost**, což je skutečnost, která množinu sídel dělá sídelním systémem.
- Slabinou je rovněž skutečnost, že model demonstruje změny růstu, stagnace, krize a úpadku, ale **nevysvětluje jejich příčiny**.

CVIČENÍ 3 – GIBRATŮV MODE

Předmětem cvičení je **simulace růstu a diferenciací sídelního systému ve smyslu GIBRATOVA MODELU proporčního růstu.**

Pořídte si klasickou hrací kostku a vytvořte **6 imaginárních měst** představujících uzavřený sídelní systém, kdy každé bude mít v čase t_0 **počáteční velikost 100 obyvatel**. Simulaci stavu systému, tj. velikosti jednotlivých měst v časech t_1 , t_2 , t_3 až t_n proveďte pomocí kostky.

Pro simulaci každého **nového stavu** budou potřeba **tři hody kostkou**:

- Prvním hodem určíte průměrné tempo růstu platné pro všech šest měst. To bude tedy mezi 1 až 6 %.
1 = 1%, 2 = 2%, 3 = 3%, 4 = 4%, 5 = 5% a 6 = 6% růst.
- Druhým hodem určíte **1 město** z vašeho seznamu, **které se stanovenému růstu bude vymykat.**
- Třetím hodem určíte pro toto „vymykající se“ město hodnotu fluktuace, resp. **hodnotu růstu odlišnou od ostatních pěti měst. Pozor – tentokrát budou hodnoty růstu pro čísla následující:**
1 = 0%, 2 = 7%, 3 = -2%, 4 = 8%, 5 = -5%, 6 = 10% růst / pokles

CVIČENÍ 3 – GIBRATŮV MODE

Série tří hodů provádějte až do:

- a) okamžiku, kdy systém přejde **do víceméně dlouhodobě stabilizovaného stavu** o určitém hierarchickém odstupňování sídel.
- b) okamžiku, kdy vás **bude bolet ruka**.

Výstupem: **GRAF znázorňující vývoj počtu obyvatel všech měst.**

Komentář + návrh možných úprav této simulace.

Zadání – metodika – vypracování – závěr. / Vypracování + závěr = komentář min. 1 A4 textu.

DEADLINE: 16.3. 2023 5:59

MAPY Z PŘEDCHOZÍHO CVIČENÍ

sídelní potenciál

- Role relativní vzdálenosti mezi jednotlivými sídly x vzhledem k dominantnímu centru regionu.
- Centripetální x centrifugální síly.
- Počet obyvatel, ALE dostupnost služeb (?) - zdravotnictví, školství, maloobchod, ...
dostupnost pozemků (?)
pracovní příležitosti (?)
-> nadhodnocení suburbánních center oproti jiné formě potenciálu
- Role měřítka -> okres -> obce těsně za hranicemi okresu (?)
- Pravděpodobnost „falešných vazeb“ -> 2 obce počítány ve vzájemném vztahu, v realitě není důvod, aby mezi nimi existovaly nějaké toky.
- Model vs individuální rozhodování jedinců. Regionální rozdíly.